

N:o 56.

Ank. till Riksd. kansli den 24 april 1903 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om anvisande af medel till odlingslånefonden.

(R. A.)

I en till Riksdagen den 23 sistlidne januari aflåten proposition (n:r 38) har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen,

att till odlingslånefonden må under hvart af åren 1904—1908 ej mindre ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån, än äfven af riksgäldskontoret, i mån af behof och uppå rekvisition af Kungl. Maj:t, öfverlämnas medel till så stort belopp, som jämte de till fonden ingående annuiteter kan erfordras till fyllande af högst en million kronor årligen;

att riksgäldskontoret skall af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom berörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret försakas;

att fullmäktige i riksgäldskontoret må bemyndigas att, för beredande af den tillgång till de riksgäldskontoret åliggande försträckningar till ifrågakvarande fond, som kan erfordras utöfver hvad enligt särskilda beslut må blifva för sådant ändamål till riksgäldskontoret öfverlämnadt, i mån af behof försälja obligationer i svenskt mynt,

ouppsägbara från långifvarens sida, men ställda att återbetalas viss kortare tid efter af riksgäldskontoret verkställd uppsägning med rätt tillika för fullmäktige att bestämma dessa obligationers valörer, räntefot och uppsägningstid;

samt att de villkor och bestämmelser, som för närvarande gälla för lån från ifrågavarande fond, fortfarande må blifva gällande.

Åberopade statsrådsprotokollet innehåller följande anförande af statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet:

»År 1883 beslöt Riksdagen, i anledning af Eders Kungl. Maj:ts därom till Riksdagen aflättna nådiga proposition, att en särskild fond skulle bildas med ändamål att genom lån understödja odling af sankatrakter. Å denna fond, till hvilken under åren 1884—1888 skulle ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån, och till hvilken riksgäldskontoret skulle under samma tid, i mån af behof och uppå rekvisition af Eders Kungl. Maj:t, öfverlämna medel till så stort belopp, som jämte nyssnämnda till fonden ingående annuiteter å odlingslån erfordrades till fyllande af högst en million kronor, skulle Eders Kungl. Maj:t äga att, i den mån fondens kapital och sedermera inflytande låneafbetalningar och räntebehållningar därtill lämnade tillgång, anvisa lån för odling af sankatrakter att utgå med högst ofvanberörda belopp enligt vissa af Riksdagen antagna och af Eders Kungl. Maj:t enligt nådig kungörelse den 23 september 1883 till efterrättelse utfärdade allmänna villkor och bestämmelser.

Sedermera har Riksdagen åren 1888, 1893 och 1898, hvarje gång för en tid af fem år, anvisat medel till fonden. I sådant afseende beslöt Riksdagen år 1898, med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t i nådig proposition därutinnan föreslagit, att till nämnda fond finge under hvart af åren 1899—1903 ej mindre ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån än äfven af riksgäldskontoret, i mån af behof och uppå rekvisition af Eders Kungl. Maj:t, öfverlämnas medel till så stort belopp, som jämte de till fonden ingående annuiteter kunde erfordras till fyllande af högst en million kronor årligen, att riksgäldskontoret skulle af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom berörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades, samt att fullmäktige i riksgäldskontoret skulle äga att, för beredande af den tillgång till de riksgäldskontoret åliggande försträckningar till ifrågavarande fond, som kunde erfordras utöfver hvad enligt särskilda beslut kunde blifva för sådant ändamål till riksgäldskontoret öfverlämnadt, i mån af behof försälja obligationer i svenskt mynt, ouppsägbara från långifvarens sida, men ställda att återbetalas

viss kortare tid efter af riksgäldskontoret verkställd uppsägning, med rätt tillika för fullmäktige att bestämma dessa obligationers valörer, räntefot och uppsägningstid.

De nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från odlingslånefonden innehållas i Riksdagens skrifvelse den 31 maj 1901 (n:o 116) och blefvo till allmänhetens kännedom meddelade genom nådig kungörelse den 14 juni samma år (svensk författningsamling 1901, n:o 44).

Uti underdånig skrifvelse den 8 oktober 1902 hafva nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landtbruksstyrelsen — under anförande att odlingslånefonden visserligen ej hittills till hela sitt belopp tagits i anspråk, men att lånefrekvensen, antagligen till följd af de gynnsamma villkor, som blifvit af 1901 års Riksdag medgifna, under år 1902 högst väsentligt ökats, i det att den beräknade vattenafledningskostnaden vid odlingsföretag, rörande hvilka låneansökningar under samma år antoges komma att behandlas, uppginge till mer än en million kronor samt att i öfrigt ingen anledning föreläge att nedsätta det årliga tillgängliga beloppet — hemställt om framställning till Riksdagen i enlighet med de grunder för fonden, som förut varit gällande, eller att till odlingslånefonden skulle under hvart och ett af åren 1904—1908 ej mindre ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån, än äfven af riksgäldskontoret, i mån af behof, öfverlämnas medel till så stort belopp, som jämte de till fonden ingående annuiteter kunde erfordras till fyllande af högst en million kronor.

Öfver den sålunda gjorda framställningen har statskontoret, till följd af erhållen nådig remiss, afgifvit underdånigt utlåtande af den 12 december nästlidna år; och har statskontoret därvid anført, att under åren 1898—1902 från statskontoret utanordnats odlingslån till belopp af sammanlagdt 1,829,979 kronor 96 öre, att influtna annuiteter under samma tid uppgått till 3,429,147 kronor 3 öre, att odlingslånefondens skuld till riksgäldskontoret alltsedan utgången af år 1896 icke ökats, utan fortfarande uppginge till 4,542,067 kronor 15 öre, samt att styrelsernas förslag om anvisning af medel för odlingslånefondens behof under nästkommande femårsperiod icke gäfvit anledning till någon erinran från statskontorets sida.

Slutligen har genom nådig remiss tillfälle äfven lämnats fullmäktige i riksgäldskontoret att i ärendet afgifva yttrande; och hafva fullmäktige uti den 31 december 1902 afgifvit utlåtande tillkännagifvit, att fullmäktige ur riksgäldskontorets synpunkt icke hade något att erinra däremot, att på samma villkor, som senast för åren 1899—1903 föreskrifvits, jämväl under nästkommande femårsperiod från riksgäldskontoret

till statskontoret öfverlämnades det belopp, som för hvarje år erfordrades till fyllande af odlingslånefondens medelsbehof intill högst en million kronor.

De skäl, som föranledde bildandet af ifrågavarande fond, torde fortfarande böra tillerkännas full giltighet. För ärendets bedömande torde det vara af vikt att tillse, i hvad mån fonden blifvit efter dess bildande af lånesökande begagnad; och tillåter jag mig i detta afseende erinra, att under åren 1884—1902 från fonden anvisats låneunderstöd till följande belopp, nämligen:

år 1884	kronor 115,400: —
” 1885	” 911,100: —
” 1886	” 829,730: —
” 1887	” 825,090: —
” 1888	” 678,400: —
” 1889	” 566,600: —
” 1890	” 309,460: —
” 1891	” 659,700: —
” 1892	” 633,700: —
” 1893	” 887,370: —
” 1894	” 455,300: —
” 1895	” 397,880: —
” 1896	” 531,000: —
” 1897	” 272,230: —
” 1898	” 305,630: —
” 1899	” 338,950: —
” 1900	” 443,450: —
” 1901	” 446,350: —
” 1902	” 948,650: —

Ehuru fondens årliga belopp sålunda icke under något år till fullo tagits i anspråk, anser jag dock skäl icke förefinnas att nu ifrågasätta någon nedsättning i det belopp, som hittills årligen varit till fonden anvisadt, särskildt med hänsyn därtill, att, såsom förestående tabell utvisar, de lättnader i förut gällande villkor för lån från fonden, hvilka af 1891 års Riksdag medgifvits, haft till omedelbar påföljd en sådan ökning af låneansökningarne, att under år 1902 från fonden anvisats mera än under något föregående år, och det därför äfven synes kunna förväntas, att fonden för framtiden skall komma att anlitas i väsentligt

högre grad, än i allmänhet varit fallet. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka bifall till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens samt landtbruksstyrelsens hemställan om aflåtande af proposition till Riksdagen angående anvisande af medel till fonden för ytterligare fem år med en million kronor årligen. Hvad därefter angår villkoren för lån från ifrågavarande fond, anser jag mig, då hvarken väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landtbruksstyrelsen eller de i ärendet hörda myndigheter i öfrigt ifrågasatt någon förändring i desamma, ej böra föreslå någon ändring i de nu gällande villkoren för lån från fonden.»

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t i denna proposition föreslagit, får därför hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 24 april 1903.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.